

Głównym celem projektu będzie skonstruowanie modelu tworzenia się podstawowych znaczeń społecznych we współczesnych społeczeństwach. W projekcie badane będą jak rodzaje i funkcjonują tak fundamentalne opozycje jak podziały na to co moralne i niemoralne, racjonalne i irracjonalne czy też sprawiedliwe i niesprawiedliwe. W szczególności przedmiotem uwagi będą jak owe opozycje przebiegają liniami sporów politycznych i innych debat w sferze publicznej. Szczególną uwagą skierowaną będzie na rolę elit w tworzeniu się wspomnianych znaczeń społecznych. Elity ujmowane będą za pomocą pojęcia „pola władzy” zaproponowanego przez znanego francuskiego socjologa Pierre’a Bourdieu. Bourdieu badał pole władzy we Francji, która jest silnym państwem Europy Zachodniej i należy do tzw. rdzenia kontynentu. Hipotezą stawianą w projekcie jest, że zaobserwowane przez Bourdieu we Francji mechanizmy nie koniecznie muszą wyglądać podobnie w krajach peryferyjnych za przykład których może na przykład Polska w której prowadzone będą proponowane badania. W szczególności przypuszcza się, że struktura podstawowych opozycji w polskim polu władzy różni się w znaczący sposób od tej obserwowanej we Francji. W tej ostatniej do czynienia mamy z klasycznym opozycją pomiędzy kapitałem kulturowym a kapitałem ekonomicznym (i odpowiednio ich elitami), która koreluje silnie z tradycyjnym podziałem na polityczną lewicę i prawicę. Jak się przypuszcza, w Polsce głównym podziałem w polu władzy, w szczególności po drugiej wojnie światowej, będzie opozycja pomiędzy zwolennikami otwartego podejścia wobec sił zewnętrznych dominującymi nad krajem (państwami zaborczymi, ZSRR a obecnie krajami zachodnimi) a zwolennikami twardszej wobec nich postawy pod hasłami obrony interesu narodowego. Aby przetestować powyższe hipotezy w projekcie proponuje się przeprowadzenie badań nad strukturą polskiego pola władzy w czterech okresach historycznych: ostatnich latach przed Pierwszą Wojną światową, gdy mówi się o polskim proto-polu władzy pod zaborami, w okresie międzywojennym, w ostatnich dekadach okresu komunistycznego, oraz po upadku systemu, a więc w społeczeństwie. Badanie skupi się przede wszystkim na strukturach elit (politycznych, ekonomicznych, kulturowych i akademickich oraz innych, których przedstawiciele wchodzi w skład pola władzy), ich życiowych trajektoriach, aliansach i podziałach. Pozwoli to na zbadanie jak ewoluowały główne linie konfliktów społecznych i związane z nimi znaczenia społeczne, w szczególności w kontekście debat społecznych określających podstawowe wartości, wyznaczających punkty odniesienia dla ocen społecznych. Takie systematyczne studium powinno pozwolić na zaproponowanie nowej teorii znaczenia pokazującej społeczny (a nie tylko indywidualny czy grupowy) kontekst powstawania znaczeń jako funkcji relacji władzy w jej długim trwaniu, i kluczowej roli areny publicznej w ich negocjowaniu.

Kluczowym komponentem projektu będzie jednocześnie badanie trzech dyscyplin nauk społecznych w Polsce, a konkretnie socjologii, prawa i językoznawstwa. Ich „pola” będą badane podobnie jak pole władzy, a więc przede wszystkim przez pryzmat głównych linii konfliktów, sporów teoretycznych i trajektorii karier elit. Badania dotyczyć będą tych samych czterech okresów historii Polski od ostatnich lat przed Pierwszą Wojną światową do czasów obecnych. Ustalenia z badań rozwoju trzech wspomnianych pól akademickich zostaną ściśle zestawione z wynikami badania ewolucji pola władzy w odpowiednich okresach. Pozwoli to na ustalenie relacji pomiędzy sporami akademickimi i podziałami w środowisku nauk społecznych, a podziałami ogólnospołecznymi i politycznymi. Szerszym celem projektu w tym kontekście będzie stworzenie modelu opisującego relacje pomiędzy naukami społecznymi a życiem społecznym, w szczególności tłumaczącego rolę nauk społecznych w tworzeniu znaczeń społecznych. Można się spodziewać, że w większości przypadków rola ta jest raczej pośrednia, ale przypuszcza się, że jest istotna, w szczególności w zakresie legitymizacji. Szczególnie istotne będzie pokazanie specyfiki Polski w tym zakresie jako kraju peryferyjnego i zestawienie ustaleń ze znanymi mechanizmami opisywanymi w krajach zachodnich.